

De Sabbat houden?

Deels verwerkt bronmateriaal: “Zaterdag of Zondag?”, J.G. Fijnvandraat:
<http://www.jaapfijnvandraat.nl/index.php?page=artikel&id=3860>

Alle Schriftaanhalingen komen uit de Statenvertaling (HSV). Update 17-2-2026 (HSV)

Het eerste bericht over de zevende dag

Het eerste bericht over de zevende dag, als een bijzondere dag, vinden we in Genesis 2-3:

“Toen God op de zevende dag Zijn werk, dat Hij gemaakt had, voltooid had, rustte Hij op de zevende dag van al Zijn werk, dat Hij gemaakt had. ³ En God zegende de zevende dag en heiligde die, want daarop rustte Hij van al Zijn werk, dat God schiep door het te maken” (Genesis 2:2-3).

God rustte op de zevende dag, en zegende en heiligde die. Hij was uiteraard niet moe van Zijn scheppingswerk, want Hij wordt niet moe of mat (Jesaja 40:28). Hij rustte omdat Zijn werk voltooid was. Dit betekent niet dat Hij nooit meer zou gewerkt hebben. De schepping was wel voltooid maar ze moest onderhouden worden. Van Christus wordt gezegd: “Die alle dingen draagt door Zijn krachtig woord” (Hebreeën 1:3). Er moest gewerkt worden; werken hoort bij de schepping. Ook Adam en Eva moesten werken, zowel vóór de zondeval als erna. Dit onderhouden van de schepping deed niets af aan de scheppingsrust van God.

Gods rust verstoord

De zondeval verstoorde Gods scheppingsrust. Door de zonde van Adam en Eva kwam er een vloek over de aarde. De Heer moest nu werken aan het werk van de verlossing. Dit komt tot uiting in Johannes 5:17: “Maar Jezus antwoordde hun: Mijn Vader werkt tot nu toe en Ik werk ook”. Dit zei de Heer Jezus toen Hij iemand op de sabbat genezen had. Dit toont duidelijk aan dat de sabbatsrust van de schepping verstoord was en God nu het verlossingswerk moest volbrengen. Dat werk werd voltooid op Golgotha, na een lange weg sinds de zondeval.

De sabbat niet aan Adam en Eva opgelegd

Nergens in Genesis vinden we de sabbat voorgeschreven. Pas nadat Israël uit Egypte gevoerd werd wordt voor het eerst over het houden van de sabbat gesproken, bij het verschaffen van het manna:

“Morgen is het de rustdag, de heilige sabbat voor de HEERE! ... ²⁶ Zes dagen moet u het [manna] verzamelen, maar op de zevende dag is het sabbat. ... ²⁹ Zie, omdat de HEERE u de sabbat gegeven heeft, daarom geeft Hij u op de zesde dag brood voor twee dagen. Ieder moet op zijn plaats blijven! Niemand mag er op de zevende dag vanuit zijn verblijfplaats opuit gaan! ³⁰ Zo rustte het volk op de zevende dag” (Exodus 16:23-30).

Uit deze verzen volgt duidelijk dat de sabbat bij Israël nog niet bekend was. Als dan in Exodus 20 de wet gegeven wordt, bij de Sinai, wordt het sabbatsgebod herhaald als het vierde van de tien geboden.

Aan Israël gegeven

In de Schrift lezen we duidelijk dat de wet aan Israël is gegeven en niet aan de heidenen. De Joden zijn “onder de wet” - de heidenen zijn “zonder wet” (Romeinen 2:12, 14, 17; 3:19; 1 Korinthiërs 9:20, 21). Mensen die beweren dat de sabbat vanaf de schepping de mens is opgelegd, kunnen dat onmogelijk aan de hand van de Schrift bewijzen. In de hele geschiedenis van de aartsvaders wordt over de sabbat met geen woord gerept.

Een gebod over de sabbat wordt dus voor het eerst aan het volk Israël gegeven. We lezen:

“U moet zeker Mijn sabbatten in acht nemen, want dat is een teken tussen Mij en u, al uw generaties door ... 16 **Laat de Israëlieten dan de sabbat in acht nemen**, door de sabbat te houden, al hun generaties door, **als een eeuwig verbond**” (Exodus 31:13, 16; zie ook Ezechiël 20:12).

De **sabbat is een teken van het verbond** dat de Heer met Israël gemaakt had. Deze uitspraak zou zijn betekenis verliezen indien de sabbat aan de hele mensheid was opgelegd. Lees ook:

“Want u zult in gedachten houden dat u slaaf geweest bent in het land Egypte en dat de HEERE, uw God, u vandaar uitgeleid heeft met sterke hand en uitgestrekte arm. Daarom heeft de HEERE, uw God, u geboden de dag van de sabbat te houden” (Deuteronomium 5:15).

Ook volgend Schriftwoord toont aan dat de sabbat specifiek aan Israël werd voorgeschreven:

“Uw heilige sabbat hebt U hun doen kennen, en geboden, verordeningen en een wet hebt U voor hen uitgevaardigd door de dienst van Mozes, Uw dienaar” (Nehemia 9:14).

Uit werken van de wet geen rechtvaardiging

De sabbat of rustdag op de zevende dag, behoort tot de wet waarvan God had gezegd dat als de mens deze zou gehoorzamen hij daardoor zou leven (Leviticus 18:5). Nu horen we in het Nieuwe Testament dat de mens niet gerechtvaardigd wordt uit werken van de wet (Romeinen 3:20; Galaten 2:16; 3:11). De wet is goed maar wij konden wegens onze vleeselijkheid haar niet gehoorzamen - ze heerste over ons (Romeinen 6:14). Het sabbatsgebod behoort tot deze wet welke de mens niet kon houden en rechtvaardigen.

Van het wetsbestel verlost

Na Jezus' offer op Golgotha geldt voor ieder die in Hem gelooft dat hij niet meer onder het wetsbestel staat maar onder de genade:

“Want de zonde zal over u niet heersen. U bent namelijk niet onder de wet, maar onder de genade” (Romeinen 6:14).

Sommigen zeggen nu dat wij niet meer onder de ceremoniële wet staan maar nog wel onder de morele wet, maar als we verder lezen zien we dat dit niet juist is:

“Zullen wij zondigen, omdat wij niet onder de wet, maar onder de genade zijn? (Rom. 6:15).

Het gaat hier wel degelijk over de morele geboden, die van “Gij zult” en Gij zult niet”.

Het is niet zo dat omdat wij niet onder de wet staan, wij daarom mogen zondigen. Negen van de tien geboden worden in het Nieuwe Testament teruggevonden, maar niet als onderdeel van het wetsbestel. Dit wetsbestel getuigde van slavernij (Galaten 4:1-3, 10; 5:1-3), maar de nieuwtestamentische geboden zijn voorschriften van genade. Een eerste voorbeeld:

“Leg daarom de leugen af en spreek de waarheid, ieder met zijn naaste; wij zijn immers leden van elkaar” (Efeziërs 4:25).

Dit voorschrift komt neer op “Gij zult niet liegen” maar de motivatie ervan houdt nu verband met wat wij in Christus geworden zijn: leden van elkaar en leden van het Lichaam van Christus, de Gemeente. Een tweede voorbeeld:

“Wie gestolen heeft, moet niet meer stelen, maar moet zich liever inspannen om met de handen goed werk te doen, opdat hij iets kan meedelen aan wie gebrek heeft” (Efeziërs 4:28).

Het “Gij zult niet stelen” krijgt hier nu een positieve benadering: goed werken opdat je aan anderen kan geven, in plaats van hen iets af te nemen. Dit gaat verder dan de wet. Enkel de genade leert ons hoe we moeten handelen - zie Titus 2:

“Want de zaligmakende genade van God is verschenen aan alle mensen. Zij voedt ons ertoe op - met verloochening van de goddeloosheid en de wereldse begeerten - bezonnen en rechtvaardig en godvruchtig te leven in deze tegenwoordige wereld, waarbij wij verwachten de zalige hoop en verschijning van de heerlijkheid van onze grote God en onze Zaligmaker, Jezus Christus. Hij heeft Zichzelf voor ons gegeven, opdat Hij ons zou verlossen van alle ongerechtigheid en voor

Zichzelf een eigen volk zou reinigen, ijverig in goede werken. Spreek over deze dingen, roep er toe op en weerleg met alle gezag. Laat niemand u verachten” (Titus 2:11-15).

Wanneer we geleid worden door het genadebestel en ons door de liefde van Christus laten leiden, vervullen wij de wet (Romeinen 13:10, vgl. Romeinen 8:1-4) én doen we meer dan wat de wet eist.

Geen Sabbat opgelegd

Negen van de tien geboden van de wet worden op een of andere manier in het Nieuwe Testament herhaald, maar dan in genadetermen. Enkel het sabbatgebod komt er niet in voor. Het houden van bepaalde dagen wordt zelfs helemaal niet voorgeschreven, integendeel:

“Laat dus niemand u veroordelen inzake eten of drinken, of op het punt van een feestdag, een nieuwe maan, of sabbatten. Deze zaken zijn een schaduw van de toekomstige dingen, maar de belichaming ervan is Christus” (Kolossenzen 2:16-17).

Dit Schriftwoord veroordeelt juist het houden van de sabbat. Zie ook Galaten 4:

“U onderhoudt dagen en maanden en tijden en jaren. Ik vrees voor u dat ik mij misschien tevergeefs voor u heb ingespannen” (Galaten 4:10-11).

Paulus maakt voor de sabbat geen uitzondering! Mag men dan geen bepaalde dagen in acht nemen? Toch wel, als men daar maar geen gebod van maakt. Wij leven immers in de vrijheid van de Geest (2 Korinthiërs 3:17; Galaten 2:4; 5:1). Zie wat Paulus zegt:

“De een acht de ene dag boven de andere dag, maar de ander acht al de dagen gelijk. Laat ieder in zijn eigen gemoed ten volle verzekerd zijn. Wie de dag in ere houdt, houdt hem in ere voor de Heere en wie de dag niet in ere houdt, houdt hem niet in ere voor de Heere” (Romeinen 14:5-6a).

De eerste dag van de week

Op de sabbat lag Jezus in het graf! Pas toen die voorbij was, vroeg op de **eerste** dag van de week, vond men Zijn graf leeg (zie Mattheüs 28:1-7; Markus 16:1-8; Lukas 23:56 - 24:6). Die dag was de heerlijke opstandingsdag. Op die dag verscheen de Heer ook aan Zijn discipelen (zie Johannes 20:19-29). Hieruit volgt het gebruik (geen gebod!) van het vieren van het Avondmaal op de eerste dag van de week, de zondag:

“En op de eerste dag van de week, toen de discipelen bijeengekomen waren om brood te breken, sprak Paulus hen toe ...” (Handelingen 20:7).

Aanvankelijk kwamen de gelovigen nog elke dag bij elkaar om het Avondmaal te vieren (“brood te breken”; Handelingen 2:42, 46). In Handelingen 20:7 zien we echter dat men dit elke eerste dag van de week is gaan doen ... “totdat Hij komt” (1 Korinthiërs 11:26).

Geen “Dag des Heren” ingesteld

Velen begrijpen uit de term “de dag des Heeren” in Openbaring 1:10 dat Johannes op “zondag” zijn visioenen kreeg. Daaruit trekt men de conclusie dat de eerste dag van de week “de dag des Heren” kan genoemd worden en als zodanig is ingesteld. Dit is een vergissing. Wat is “de dag des Heren” in Openbaring 1:10? Johannes kwam “in” of “op” (Grieks: *en*, dat zowel *in* als *op* kan betekenen) “de dag des Heren”. De meesten denken dat hier de eerste dag van de week, de zondag, is bedoeld, maar anderen geven er de voorkeur aan om in Openbaring 1:10 aan de alom bekende “dag des Heren” (OT: “dag van Jahweh”) te denken, het thema van het boek Openbaring.

In tegenstelling tot het wetsverbond is er in het nieuwe verbond (Nieuwe testament) *geen enkele dag ingesteld*, en dus ook geen *dag des Heren*. Men kan wel spreken van een ingestelde Avondmaalviering (1 Korinthiërs 11:23-26) en een vroeg *gebruik* (Handelingen 20:7) om op de eerste dag van de week het Avondmaal te vieren. Maar in de gehele Bijbel slaat de uitdrukking “de dag des Heren” **ALTIJD** op de tijd van de eindgerichten, en *nooit* op iets anders. Johannes kwam in de geest **IN** “de dag des Heren”, de eindtijd van de gerichten; hij kwam niet **OP** de zondag “in de geest”. Trouwens, er is iets wat dit kracht bijzet: Johannes hoorde achter zich “een luide stem, als van een

bazuin". De Bazuin kondigt "de dag des Heren" aan: Joël 2:1-2; Zefanja 1:14-16. Zie verder *alle* schriftplaatsen over "de Dag des Heren": Js 2:12; Js 13:6, 9, 10; Ez 13:5; 30:3; Jl 1:15; 2:1, 11, 31; 3:14; Am 5:18-20; Ob 15; Zf 1:7, 14; Ml 4:5; Hd 2:20; 1Th 5:2; 2Pt 3:10; Op 1:10.

De Rust ingaan

Temidden van een goddeloze en afvallige wereld is er voor de gelovigen rust:

"Kom naar Mij toe, allen die vermoeid en belast bent, en Ik zal u **rust** geven. Neem Mijn juk op u, en leer van Mij dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart; en u zult **rust** vinden voor uw ziel" (Mattheüs 11:28).

Dit is de rust van het geweten en de geest van de mens, die hij verkrijgt door bekering en geloof in Christus' verlossende werk, en door een discipel van Hem te worden.

In de toekomst komt er nog een sabbatsrust voor Gods volk. Israël zou na de woestijnreis rust vinden in Kanaän, maar door hun ongehoorzaamheid vielen ze in de woestijn (Hebreeën 4:6). De rest van het volk kwam in Kanaän maar ze vonden geen rust. Het Messiaanse koninkrijk van rust en vrede kon niet opgericht worden. Zij die Kanaän binnengingen waren even zondig als zij die in de woestijn vielen. Daarom gaf God door David een nieuwe boodschap van rust:

"Heden, indien u Zijn stem hoort, verhard uw hart niet, zoals te Meriba, zoals in de dagen van Massa in de woestijn ... Daarom heb Ik in Mijn toorn gezworen: Mijn rust zullen zij niet binnengaan! (Psalm 95:7, 8, 11).

Met het voorbeeld van het volk dat Zijn rust niet inging worden zij gewaarschuwd. Zij hadden toen niet geluisterd, en ook niet toen Jezus op aarde was. Maar die rust blijft Gods plan, maar werd toekomstig wanneer Christus' koninkrijk zal opgericht worden. Er blijft een sabbatsrust over voor Gods volk (Hebreeën 4:9). Het gelovige deel van Israël zal de rust ingaan in het beloofde land (Jesaja 32:1-4, 16-20). Christenen zullen de rust genieten wanneer ze met Christus zullen regeren in Zijn koninkrijk (Romeinen 8:17). Maar in geestelijke zin is voor ons de rust reeds aangebroken doordat wij rusten in het werk van Christus. Dit is een voortdurende geloofswandel en niet zomaar een wekelijkse rust op een ingestelde dag, zoals de sabbatdag.

Lees ook:

- o Rubriek "Wet of Genade – niet Wet én Genade": <http://www.verhoevenmarc.be/#wetofgenade>

verhoevenmarc@skynet.be - www.verhoevenmarc.be - www.verhoevenmarc.be/NieuwsteArtikelen.htm